



МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Фармацевтичний факультет
Кафедра фармакогнозії та нутриціології

ФАРМАКОГНОСТИЧНІ ОСНОВИ ФІТОТЕРАПІЇ

РОБОЧА ПРОГРАМА
освітньої компоненти

підготовки _____ другий (магістерський) рівень _____
(назва рівня вищої освіти)
галузі знань _____ 22 Охорона здоров'я _____
(шифр і назва галузі знань)
спеціальності _____ 226 Фармація, промислова фармація _____
(код і найменування спеціальності)
освітньої програми _____ Фармація _____
(найменування освітньої програми)
спеціалізації (й) _____ - _____
(код та найменування спеціалізації)

Робоча програма освітньої компоненти «Фармакогностичні основи фітотерапії» спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація» освітньої програми «Фармація» Фм (4,10д) для здобувачів вищої освіти 5 курсу.

Розробники:

КИСЛИЧЕНКО Вікторія, зав. кафедри фармакогнозії та нутриціології НФаУ, доктор фармацевтичних наук, професор; НОВОСЕЛ Олена, доцент закладу вищої освіти кафедри фармакогнозії та нутриціології НФаУ, кандидат фармац. наук, доцент; КОРОЛЬ Вікторія, доцент закладу вищої освіти кафедри фармакогнозії та нутриціології НФаУ, кандидат фармац. наук, доцент.

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри фармакогнозії та нутриціології.

Протокол від 1 вересня 2023 року № 1.

Зав. кафедри фармакогнозії та нутриціології _____ проф. Вікторія КИСЛИЧЕНКО



Робоча програма схвалена на засіданні профільної методичної комісії з хімічних освітніх компонентів.

Протокол від 5 вересня 2023 року № 1.

Голова профільної комісії _____



проф. Вікторія ГЕОРГІЯНЦ

1. Опис освітньої компоненти

Мова навчання: українська.

Статус освітньої компоненти : вибіркова.

Передумови вивчення освітньої компоненти: Як освітня компонента «Фармакогностичні основи фітотерапії»:

- базується на знаннях, отриманих здобувачами вищої освіти при вивчення фармакогнозії з основами ресурсознавства, фармакотерапії з фармакокінетикою, фармакології, нормальної та патологічної фізіології людини.

Предметом вивчення освітньої компоненти «Фармакогностичні основи фітотерапії» є вивчення лікарських властивостей рослин, природної сировини та продуктів із неї.

Інформаційний обсяг освітньої компоненти. На вивчення навчальної дисципліни відводиться: 90 годин 3,0 кредит ЄКТС.

2. Мета та завдання освітньої компоненти

Мета викладання освітньої компоненти «Фармакогностичні основи фітотерапії»: формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про можливості, форми і методи фітотерапії, розуміння її місця та ролі в комплексному лікуванні, реабілітації та профілактиці хворого з урахуванням холистичного підходу на підставі встановленого діагнозу; навчання способам приготування різних лікарських форм, а також вмінню знаходити та визначати за морфологічними ознаками офіційні та неофіційні ЛР у природі, періоди їх раціональної заготівлі, умови сушіння та використання.

Основними **завданнями** освітньої компоненти «Фармакогностичні основи фітотерапії» є: визначати ключові поняття фітотерапії як клінічної дисципліни; засвоїти основні принципи фітотерапії, правила складання рецептури зборів та чаїв; трактувати взаємозв'язок між біологічно активними речовинами лікарських рослин та їх фітотерапевтичними ефектами; оволодіти методикою виготовлення основних лікарських форм із рослин (настоїв, відварів, напарів, мацератів, настоек) і використанням фітозасобів; вибирати фітозасоби загальної дії залежно від наявних функціональних розладів у хворих різного профілю; уміти, при необхідності, надати професійну консультацію хворому і лікареві з питань фітотерапії і вибору лікарських засобів рослинного походження та спеціальних харчових продуктів; знаходити необхідну інформацію з фармакогнозії, фітохімії, фітотерапії, ресурсознавства ЛР і користуватися нею у професійній діяльності; засвоїти види нормативної документації, сучасні вимоги Фармакопейного комітету при створенні АНД; переробку ЛРС в Україні; сучасний стан виробництва вітчизняних фітозасобів та дієтичних добавок; використовувати отруйні і сильнодіючі рослини у фітотерапії; засвоїти загальну характеристику отруйних БАР; діагностувати отруйні домішки у фітозборах; засвоїти основні принципи лікування лікарською рослинною сировиною; фармакотерапевтичну класифікацію лікарської рослинної сировини; основні хімічні, фармакологічні та технологічні несумісності ЛРС; роль різних груп БАР у профілактиці і лікуванні різних патологічних станів людини; засвоїти відомості про сільськогосподарські та технічні культури як джерело отримання БАР та застосування їх у терапії різних захворювань; розробляти інформаційні листки, проводити конференції, вебінари для лікарів та надавати консультації населенню з питань, пов'язаних з ЛР, сировиною та засобами природного походження.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Освітня компонента «Фармакогностичні основи фітотерапії» забезпечує набуття здобувачами освіти **компетентностей**:

- **інтегральна:** здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у професійній фармацевтичній діяльності галузі охорони здоров'я на соціально-орієнтованих засадах або у процесі навчання, що передбачає проведення хімічних, біофармацевтичних, біомедичних, соціологічних та ін. досліджень та / або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог; інтегрувати знання, критично осмислювати та вирішувати складні питання, приймати рішення у складних непередбачуваних умовах, формулювати судження за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної і етичної відповідальності; зрозуміло і недвозначно доносити свої висновки та знання, розумно їх обґрунтовуючи, до фахової та нефахової аудиторії.

- **загальні:**

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

- **фахові:**

ФК 16. Здатність організовувати та проводити заготівлю лікарської рослинної сировини відповідно до правил Належної практики культивування та збирання вихідної сировини рослинного походження (GACP), як гарантії якості лікарської рослинної сировини і лікарських засобів на її основі. Здатність прогнозувати та обраховувати шляхи вирішення проблеми збереження та охорони заростей дикорослих лікарських рослин, відповідно до чинного законодавства.

ФК 20. Здатність здійснювати розробку методик контролю якості лікарських засобів, у тому числі активних фармацевтичних інгредієнтів, лікарської рослинної сировини і допоміжних речовин з використанням фізичних, хімічних, фізико-хімічних, біологічних, мікробіологічних, фармакотехнологічних та фармакоорганолептичних методів контролю.

Інтегративні кінцеві **програми результати навчання** (ПРН), формуванню яких сприяє освітня компонента:

- ПРН 7. Виконувати професійну діяльність з використанням креативних методів та підходів.
- ПРН 28. Організовувати та проводити раціональну заготівлю лікарської рослинної сировини. Розробляти та впроваджувати заходи з охорони, відтворення та раціонального використання дикорослих видів лікарських рослин.

У результаті вивчення навчальної освітньої компоненти здобувач освіти повинен

знати:

- основні принципи траволікування;
- правила складання прописів зборів для лікування різних захворювань;
- основні хімічні, технологічні та фармакологічні несумісності, що трапляються у складі прописів зборів;
- функції різних видів лікарської рослинної сировини в організмі;
- методи фармакогностичного скринінгу нових видів ЛРС;
- морфолого-анатомічні ознаки лікарських рослин і сировини, що використовуються у доказовій та традиційній медицині;
- хімічний склад лікарської рослинної сировини з огляду вмісту основних діючих та супутніх речовин;
- основні фактори впливу на взаємодію біологічно активних речовин у складі лікарської рослинної сировини та організму;
- фармакотерапевтичну класифікацію лікарської рослинної сировини;
- особливості заготівлі, сушіння та первинної обробки рослинної сировини, що використовує наукова та народна медицина;
- сучасний стан ресурсів лікарських рослин на Україні та заходи ресурсозбереження і відтворення ресурсів ЛР;
- сучасний стан виробництва вітчизняних фітозасобів та дієтичних добавок;
- основи дієтології та дієтотерапії, застосування сільськогосподарських та технічних культур як джерело нових видів рослинної сировини, що застосовується у профілактиці та терапії різних захворювань;
- основні відомості про розповсюдження і місце зростання ЛР, що застосовуються у науковій та народній медицині
- нормативно-правові основи використання ресурсів дикорослих ЛР на сучасному етапі;
- організацію заготівлі ЛРС;
- загальні правила заготівлі ЛРС і заходи з охорони природних експлуатаційних заростей ЛР;
- основи промислового вирощування ЛР;
- систему стандартизації і сертифікації ЛРС, фітозасобів в Україні; документальне оформлення результатів аналізу ЛРС; юридичне значення сертифікату;
- основні способи і форми застосування ЛРС у фармацевтичній практиці і промисловому виробництві;
- основні напрямки застосування в медицині лікарських засобів рослинного і тваринного походження;
- правила техніки безпеки під час роботи з лікарськими рослинами і лікарською сировиною.

вміти:

- визначати систематичну належність лікарських рослин;
- визначати за морфологічними ознаками лікарську рослинну сировину що вивчаються у даному курсі у нативному та гербаризованому вигляді;
- проводити заготівлю, сушіння, первинну обробку і зберігання ЛРС, що вивчається у даному курсі з урахуванням її хімічного складу;
- надавати характеристику різним класам хімічних сполук як основним, так і супутнім діючим речовинам у складі лікарської рослинної сировини;
- пояснити вплив факторів власне організму та зовнішнього середовища на формування фармакологічного ефекту;
- пояснювати механізми фізіологічного впливу основних діючих речовин лікарської рослинної сировини на організм;
- групувати види лікарської рослинної сировини за їх фізіологічним впливом на організм;
- створювати прописи та готувати рослинні збори з включенням офіційної та неофіційної ЛРС для профілактики і лікування захворювань різних систем та органів організму;
- ідентифікувати офіціальну та неофіціальну сировину, аналізувати багатокomпонентні збори, брикети, гранули, капсули, цільну та різану сировину, визначати їх справжність та доброякісність;
- розробляти методи фармакогностичного аналізу ЛРС та отриманих з неї субстанцій;

- проводити фітохімічний скринінг ЛРС;
- використовувати знання та навички, одержані під час вивчення спеціальних дисциплін в подальшій фаховій діяльності.

володіти:

здобувач ступеня вищої освіти (магістр) повинен володіти загальними (ЗК 6,) та спеціальними (фаховими) (ФК 16, 20) компетентностями (*очікувані результати навчання*).

4. Структура освітньої компоненти

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах			
	усього	у тому числі		
		л	практ.	с.р.
Модуль 1. Правила та принципи фітотерапії. ЛР та ЛРС, збори та чаї, що використовуються в фітотерапії захворювань різних систем організму людини.				
Змістовий модуль 1. Основи фітотерапії				
Тема 1. Визначення курсу “Фармакогностичні основи фітотерапії” та його зв’язок з суміжними дисциплінами. Сучасний стан виробництва фітопрепаратів та дієтичних добавок.	5,5	0,5	1	4
Тема 2. Переробка ЛРС в Україні.	4,5	0,5	1	3
Тема 3. Отруйні і сильнодіючі рослини у фітотерапії. Загальна характеристика отруйних БАР. Діагностика отруйних домішок.	6,5	0,5	3	3
Тема 4. Основні принципи лікування рослинною сировиною. Фармакотерапевтична класифікація лікарської рослинної сировини.. Хімічні, фармакологічні та технологічні несумісності при складанні прописів зборів.	6,5	0,5	2	4
Контроль змістового модуля 1	6	-	1	5
Разом за змістовим модулем 1	29	2	8	19
Змістовий модуль 2. ЛР та ЛРС, збори та чаї, що використовуються в фітотерапії захворювань різних систем організму людини				
Тема 5. Фітотерапія алергічних захворювань.	5,4	0,4	1	4
Тема 6. Фітотерапія неврозів.	5,4	0,4	1	4
Тема 7. Фітотерапія захворювань органів дихання.	6,4	0,4	2	4
Тема 8. Фітотерапія захворювань серцево-судинної системи.	6,4	0,4	2	4
Тема 9. Фітотерапія захворювань ШКТ.	5,4	0,4	1	4
Тема 10. Фітотерапія захворювань нирок та сечостатевої системи.	6,4	0,4	2	4
Тема 11. Фітотерапія в дерматології та косметології. Ароматерапія.	4,4	0,4	1	3
Тема 12. Фітотерапія в профілактиці та лікуванні променевої хвороби.	4,4	0,4	1	3
Тема 13. Фітотерапія гіпо- та авітамінозів.	4,4	0,4	1	3
Тема 14. Сільськогосподарські та технічні культури як джерело отримання БАР та застосування їх при терапії різних захворювань.	4,4	0,4	1	3
Контроль змістового модулю 2	7	-	2	5
Разом за змістовим модулем 2	60	4	15	41
Семестровий залік з модуля 1	1	-	1	-
Усього за Модуль 1	90	6	24	60

5. Зміст програми освітньої компоненти

Модуль 1. Правила та принципи фітотерапії. ЛР та ЛРС, збори та чаї, що використовуються в фітотерапії захворювань різних систем організму людини.

Змістовий модуль 1. Основи фітотерапії.

Тема 1. Визначення курсу “Фармакогностичні основи фітотерапії” та його зв’язок з суміжними дисциплінами. Сучасний стан виробництва фітопрепаратів.

Тема 2. Переробка ЛРС в Україні.

Тема 3. Отруйні і сильнодіючі рослини у фітотерапії.

Тема 4. Основні принципи лікування рослинами.

Змістовий модуль 2. ЛР та ЛРС, збори та чаї, що використовуються в фітотерапії захворювань різних систем організму людини.

Тема 5. Фітотерапія алергічних захворювань та захворювань імунної системи.

Тема 6. Фітотерапія неврозів.

Тема 7. Фітотерапія захворювань органів дихання.

Тема 8. Фітотерапія захворювань серцево-судинної системи.

Тема 9. Фітотерапія захворювань ШКТ.

Тема 10. Фітотерапія захворювань нирок та сечостатевої системи.

Тема 11. Фітотерапія в дерматології та косметології. Ароматерапія.

Тема 12. Фітотерапія в профілактиці та лікуванні променевої хвороби.

Тема 13. Фітотерапія гіпо- та авітамінозів.

Тема 14. Сільськогосподарські та технічні культури як джерело отримання БАР та застосування їх при терапії різних захворювань.

Семестровий залік з модуля

6. Темі лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах
1.	Тема 1. Визначення курсу “Фармакогностичні основи фітотерапії” та його зв’язок з суміжними дисциплінами. Сучасний стан виробництва фітопрепаратів та дієтичних добавок.	0,5
2.	Тема 2. Переробка ЛРС в Україні.	0,5
3.	Тема 3. Отруйні і сильнодіючі рослини у фітотерапії. Загальна характеристика отруйних БАР. Діагностика отруйних домішок.	0,5
4.	Тема 4. Основні принципи траволікування . Фармакотерапевтична класифікація лікарської рослинної сировини. Хімічні, фармакологічні та технологічні несумісності при складанні прописів зборів.	0,5
5.	Тема 5. Фітотерапія алергічних захворювань.	0,4
6.	Тема 6. Фітотерапія неврозів.	0,4
7.	Тема 7. Фітотерапія захворювань органів дихання.	0,4
8.	Тема 8. Фітотерапія захворювань серцево-судинної системи.	0,4
9.	Тема 9. Фітотерапія захворювань ШКТ.	0,4
10.	Тема 10. Фітотерапія захворювань нирок та сечостатевої системи.	0,4
11.	Тема 11. Фітотерапія захворювань опорно-рухової системи.	0,4
12.	Тема 12. Фітотерапія в офтальмології і отології і отології. Макро та мікроелементи.	0,4
13.	Тема 13. Фітотерапія гіпо - і авітамінозів.	0,4
14.	Тема 14. Сільськогосподарські та технічні культури як джерело отримання БАР та застосування їх при терапії різних захворювань.	0,4
	Всього часів	6

7. Темі семінарських занять

Не передбачено робочим навчальним планом.

8. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах
1.	Тема 1. Визначення курсу “Фармакогностичні основи фітотерапії” та його зв’язок з суміжними дисциплінами. Сучасний стан виробництва фітопрепаратів та дієтичних добавок.	1,0
2.	Тема 2. Переробка ЛРС в Україні.	1,0
3.	Тема 3. Отруйні і сильнодіючі рослини у фітотерапії. Загальна характеристика отруйних БАР. Діагностика отруйних домішок.	3,0

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах
4.	Тема 4. Основні принципи траволікування . Фармакотерапевтична класифікація лікарської рослинної сировини.. Хімічні, фармакологічні та технологічні несумісності при складанні прописів зборів.	2,0
5.	Контроль змістового модуля 1	1,0
6.	Тема 5. Фітотерапія алергічних захворювань і захворювань імунної системи.	1,0
7.	Тема 6. Фітотерапія неврозів.	1,0
8.	Тема 7. Фітотерапія захворювань органів дихання.	2,0
9.	Тема 8. Фітотерапія захворювань серцево-судинної системи.	2,0
10.	Тема 9. Фітотерапія захворювань ШКТ.	1,0
11.	Тема 10. Фітотерапія захворювань нирок та сечостатевої системи.	2,0
12.	Тема 11. Фітотерапія в дерматології та косметології. Ароматерапія.	1,0
13.	Тема 12. Фітотерапія в профілактиці та лікуванні променевої хвороби.	1,0
14.	Тема 13. Фітотерапія гіпо- та авітамінозів.	1,0
15.	Тема 14. Сільськогосподарські та технічні культури як джерело отримання БАР та застосування їх при терапії різних захворювань.	1,0
16.	Контроль змістового модулю 2	2,0
17.	Семестровий залік	1,0
	Усього годин	24,0

9. Теми лабораторних занять

Не передбачено робочим навчальним планом.

10. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах
1	Тема 1. Визначення курсу “Фармакогностичні основи фітотерапії” та його зв’язок з суміжними дисциплінами. Сучасний стан виробництва фітопрепаратів та дієтичних добавок.	4,0
2	Тема 2. Переробка ЛРС в Україні.	3,0
3	Тема 3. Отруйні і сильнодіючі рослини у фітотерапії. Загальна характеристика отруйних БАР. Діагностика отруйних домішок.	3,0
4	Тема 4. Основні принципи лікування рослинною сировинною. Фармакотерапевтична класифікація лікарської рослинної сировини.. Хімічні, фармакологічні та технологічні несумісності при складанні прописів зборів.	4,0
5	Контроль змістового модуля 1	5,0
6	Тема 5. Фітотерапія алергічних захворювань.	4,0
7	Тема 6. Фітотерапія неврозів.	4,0
8	Тема 7. Фітотерапія захворювань органів дихання.	4,0
9	Тема 8. Фітотерапія захворювань серцево-судинної системи.	4,0
10	Тема 9. Фітотерапія захворювань ШКТ.	4,0
11	Тема 10. Фітотерапія захворювань нирок та сечостатевої системи.	4,0
12	Тема 11. Фітотерапія в дерматології та косметології. Ароматерапія.	3,0
13	Тема 12. Фітотерапія в профілактиці та лікуванні променевої хвороби.	3,0
14	Тема 13. Фітотерапія гіпо- та авітамінозів.	3,0
15	Тема 14. Сільськогосподарські та технічні культури як джерело отримання БАР та застосування їх при терапії різних захворювань.	3,0
16	Контроль змістового модулю 2	5,0
	Усього годин	60,0

Завдання для самостійної роботи

Тема 1. Види АНД. Сучасні вимоги Фармакопейного комітету при створенні АНД.

Тема 2. Переробка ЛРС в Україні.

Тема 3. Загальна характеристика отруйних БАР. Діагностика отруйних домішок.

Тема 4. Основні принципи лікування рослинною сировинною. Фармакотерапевтична класифікація лікарської рослинної сировини. Хімічні, фармакологічні та технологічні несумісності при складанні прописів зборів.

Тема 5. Фітотерапія алергічних захворювань. ЛР та ЛРС, які входять до складу зборів. Неофіційальні види ЛРС.

Тема 6. Фітотерапія неврозів. ЛР та ЛРС, які входять до складу зборів. Неофіційальні види ЛРС.

Тема 7. Фітотерапія захворювань органів дихання. ЛР та ЛРС, які входять до складу зборів. Неофіційальні види ЛРС.

Тема 8. Фітотерапія захворювань серцево-судинної системи. ЛР та ЛРС, які входять до складу зборів. Неофіційальні види ЛРС.

Тема 9. Фітотерапія захворювань ШКТ. ЛР та ЛРС, які входять до складу зборів. Неофіційальні види ЛРС.

Тема 10. Фітотерапія захворювань нирок та сечостатевої системи. ЛР та ЛРС, які входять до складу зборів. Неофіційальні види ЛРС.

Тема 11. Фітотерапія в дерматології та косметології. Ароматерапія. ЛР та ЛРС, які входять до складу зборів. Неофіційальні види ЛРС.

Тема 12. Фітотерапія в профілактиці та лікуванні променевої хвороби. ЛР та ЛРС, які входять до складу зборів. Неофіційальні види ЛРС.

Тема 13. Фітотерапія гіпо- та авітамінозів. ЛР та ЛРС, які входять до складу зборів. Неофіційальні види ЛРС.

Тема 14. Сільськогосподарські та технічні культури як джерело отримання БАР та застосування їх при терапії різних захворювань.

11. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Схема нарахування та розподіл балів у здобувачів вищої освіти

Поточний контроль Модуль 1		Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	60-100
<i>Т 1-4, КЗМ 1</i>	<i>Т 5-14, КЗМ 2</i>	
30-50	30-50	

Т 1 – Т 14 – теми змістових модулів.

Критерії оцінювання знань і вмінь здобувачів вищої освіти з освітньої компоненти «Фармакогносичні основи фітотерапії» розроблені відповідно до «Положення про порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Національному фармацевтичному університеті». Оцінка успішності здобувача вищої освіти з освітньої компоненти є рейтинговою, виставляється за стобальною шкалою і має визначення за системою ECTS та за традиційною шкалою, прийнятою в Україні.

Оцінювання поточної навчальної діяльності (проводиться під час кожного заняття) – тестовий письмовий контроль, контроль теоретичних знань, практичних умінь та навичок.

Оцінювання (в балах) відображено в календарно-тематичних планах практичних занять.

Критерії оцінювання	Оцінка
Теоретична підготовка: - показав глибокі знання теоретичного матеріалу за темою заняття, що викладений у підручнику, текстах лекцій та додатковій літературі; - добре виконав письмове домашнє завдання з опрацювання питань та об'єктів СРС; - дав вичерпні відповіді на питання вихідного контролю знань і отримав «5».	5
Практична підготовка: - визначив за морфологічними ознаками ЛР у гербаризованому вигляді, дав повну її характеристику; - розпізнав домішки морфологічно близьких видів рослин; - визначив морфологічні, анатомічні ознаки окремих компонентів, а також числові показники офіційальних лікарських зборів методами макро-, мікроскопічного та фітохімічного аналізу. - здав викладачеві для перевірки добре оформлений журнал.	
Теоретична підготовка: - показав добре знання теоретичного матеріалу за темою заняття, що викладений у підручнику і текстах лекцій; - виконав письмове домашнє завдання з опрацювання питань та об'єктів СРС; - дав неповні відповіді на питання вихідного контролю знань і отримав «4».	4
Практична підготовка:	

- визначив за морфологічними ознаками ЛР у гербаризованому вигляді, але дав неповну її характеристики; - розпізнав домішки морфологічно близьких видів рослин; - визначив /визначив з невеликими помилками морфологічні, анатомічні ознаки окремих компонентів, а також числові показники офіційних лікарських зборів методами макро-, мікроскопічного та фітохімічного аналізу. - здав викладачеві для перевірки оформлений журнал.	
Теоретична підготовка: - показав знання теоретичного матеріалу за темою заняття в обсязі, який вважається необхідним та достатнім для виконання практичної частини заняття; - виконав письмове домашнє завдання з опрацювання питань та об'єктів СРС з помилками; - дав неповні відповіді на питання вихідного контролю знань і отримав «3». Практична підготовка: - визначив за морфологічними ознаками ЛР у гербаризованому вигляді, але дав неповну її характеристики; - не розпізнав домішки морфологічно близьких видів рослин; - провів із помилками якісний /кількісний аналіз основної групи біологічно активних речовин, що міститься у ЛРС; - визначив з помилками морфологічні, анатомічні ознаки окремих компонентів, а також числові показники офіційних лікарських зборів методами макро-, мікроскопічного та фітохімічного аналізу. - здав викладачеві для перевірки оформлений з невеликими помилками журнал.	3
Теоретична підготовка: - не показав /показав знання теоретичного матеріалу за темою заняття в обсязі, який не вважається достатнім для виконання практичної частини заняття; - не виконав /виконав письмове домашнє завдання з опрацювання питань та об'єктів СРС з грубими помилками; - не дав /дав неповні відповіді на 1-4 питання вихідного контролю знань. Практична підготовка: - не визначив /визначив із грубими помилками за морфологічними ознаками ЛР у гербаризованому вигляді; - не розпізнав домішки морфологічно близьких видів рослин; - не визначив /визначив з грубими помилками морфологічні, анатомічні ознаки окремих компонентів, а також числові показники офіційних лікарських зборів методами макро-, мікроскопічного та фітохімічного аналізу. - здав викладачеві для перевірки журнал, що оформлений з великими недоліками.	0-2

**Критерії оцінювання
вихідних контролів практичних занять з фармакогностичних основ фітотерапії**

№ питання	Критерії оцінювання	Оцінка
	Наведено повне правильне визначення основних правил і принципів фітотерапії, вірно складена рецептура зборів і чаїв, аналіз зборів і чаїв проведено повно відповідно вимогам АНД. Наведена повна вірна характеристика отруйних, сильнодіючих речовин, загальна характеристика отруйних БАР, хімічних, фармакологічних, технологічних несумісностей при складанні рецептури зборів. Наведена повне обґрунтування фітотерапії з застосуванням неофіційних видів ЛРС при різних захворюваннях.	5
	Наведено повне правильне визначення основних правил і принципів фітотерапії, вірно складена рецептура зборів і чаїв, аналіз зборів і чаїв проведено повно відповідно вимогам АНД, але є не значні помилки. Наведена повна вірна характеристика отруйних, сильнодіючих речовин, загальна характеристика отруйних БАР, хімічних, фармакологічних, технологічних несумісностей при складанні рецептури зборів, але з не зовсім повною відповіддю. Наведена повна правильна фітотерапія з застосуванням неофіційних видів ЛРС при різних захворюваннях з не значними помилками.	4
	Наведено не повне визначення основних правил і принципів фітотерапії, вірно складена рецептура зборів і чаїв, аналіз зборів і чаїв проведено повно відповідно вимогам АНД з помилками у написанні рецептури. Наведена неповна характеристика отруйних, сильнодіючих речовин, загальна характеристика отруйних	3

	БАР, хімічних, фармакологічних, технологічних несумісностей при складанні рецептури зборів. Наведена не повна фітотерапія з застосуванням неофіційних видів ЛРС при різних захворюваннях з помилками.	
--	---	--

Критерії оцінювання змістових модулів 1-2 з фармакогностичних основ фітотерапії

№ питання	Рекомендовані критерії оцінювання теоретичної частини	Оцінка
1	Наведено повне визначення поняття фітотерапії і її історичних аспектів, основних правил і принципів фітотерапії, правил складання рецептури зборів і чаїв. Наведено повний аналіз збору і надана вірна рекомендація щодо його застосування. Наведено повне обґрунтування доцільності та правомірності використання кожного компоненту наведеного збору.	31-35 3М1
	Наведено повні напрямки фітотерапії при різних захворюваннях з прикладами офіційної і не офіційної ЛРС. Наведені повні протипоказання при застосуванні фітопрепаратів.	27- 30 3М2
2	Наведено не повне визначення поняття фітотерапії і її історичних аспектів, основних правил і принципів фітотерапії, правила складання рецептури зборів і чаїв із не значними помилками. Наведено не повний аналіз збору і надана рекомендація щодо його застосування із не значними помилками. Наведено не повне обґрунтування доцільності та правомірності використання кожного компоненту наведеного збору.	26-30 3М1
	Наведено не повні напрямки фітотерапії при різних захворюваннях з прикладами офіційної і не офіційної ЛРС із не значними помилками. Наведені не повні протипоказання при застосуванні фітопрепаратів.	23- 27 3М2
3	Наведено не повне визначення поняття фітотерапії і її історичних аспектів, основних правил і принципів фітотерапії, правила складання рецептури зборів і чаїв з помилками. Наведено не повний аналіз збору і надана рекомендація щодо його застосування з помилками. Наведено не повне обґрунтування доцільності та правомірності використання кожного компоненту наведеного збору.	21-25 3М1
	Наведено не повні напрямки фітотерапії при різних захворюваннях з прикладами офіційної і не офіційної ЛРС з помилками. Наведені не повні протипоказання при застосуванні фітопрепаратів.	18-22 3М2

12. Форми поточного та семестрового контролю успішності навчання.

Поточний контроль теоретичних і практичних знань у формі усного, письмового та тестового опитування з використанням стандартизованих методів діагностики знань, вмінь та навичок здійснюється на кожному *практичному* занятті відповідно до конкретних цілей теми та під час індивідуальної роботи викладача для тем, які не входять до структури заняття і опрацьовуються здобувачем вищої освіти самостійно.

Контроль змістових модулів - контроль теоретичних знань у формі усного, письмового і тестового опитування здобувачів вищої освіти, а також практичних навичок з визначення тотожності та доброякісності ЛРС. Контроль стосується знань і навичок, як набутих на заняттях, так і самостійно опрацьованих здобувачами вищої освіти об'єктів і тем.

Форма контролю – семестровий залік.

13. Методичне забезпечення

1. Навчальна програма освітньої компоненти.
2. Робоча програма освітньої компоненти.
3. Силабус освітньої компоненти.
4. Календарно-тематичні плани лекцій та практичних занять.
5. Підручники, практикуми, посібники та ін.
6. Матеріали комп'ютерних презентацій лекцій.
7. Перелік теоретичних питань для самостійної роботи здобувачів вищої освіти.
8. Перелік питань і завдань для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти.
9. Перелік теоретичних питань і практичних завдань до контролів змістовних модулів.
10. Колекція гербаріїв ЛР та зразків ЛРС.

14. Рекомендована література

Основна

1. Фармакогнозія: базовий підруч. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. фтів) IV рівня

акредитації / В.С. Кисличенко, І.О. Журавель, С.М. Марчишин та ін. ; за ред. В.С. Кисличенко. — Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2015. — 736 с.

2. Фармакогностичні основи фітотерапії метод. рек. для студентів V курсу фармацевт. ф-ту (клініч. фармація) / Львів. нац. мед. ун-т ім. Данила Галицького, Каф. фармакогнозії і ботаніки ; [уклад. Антонюк В. О.]. - Львів : [б. в.], 2013. - 69 с.

3. Сучасна фітотерапія [Текст] : навч. посіб. / [С. В. Гарна та ін.] ; Нац. фармацевт. ун-т. - Харків : Друкарня Мадрид, 2016. - 579 с.

Допоміжна

1. Державна Фармакопея України : в 3 т. / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». - 2-е вид. - Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2014. - Т. 2. - 724 с.

2. Державна Фармакопея України : в 3 т. / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». - 2-е вид. — Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2014. - Т. 3. - 732 с.

3. Державна Фармакопея України : в 3 т. / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». - 2-е вид. — Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2014. - Т. 1. - 1128 с.

4. Повний атлас лікарських рослин / укладач І.С. Алексєєв. — Донецьк: ТОВ «Глорія Трейд», 2013. — 400 с.

5. Свитко Е.В. Золотые рецепты: фитотерапия от средних веков до наших дней / Е.В. Свитко. — К.: Пресса Украины, 2012. — 560с.

6. Фітотерапія в акушерстві та гінекології [Текст] : навч. посіб. / Ю. І. Корнієвський [та ін.]. - Запоріжжя : [б. в.], 2014. - 337 с.

7. Фітотерапія в урології : навч. посіб. / Ю. М. Колесник [та ін.]. - Запоріжжя : [б. в.], 2014. - 341 с.

8. European Pharmacopoeia. 8th ed including supplements 1 (2014), 2 (2014), 3 (15), 4 (15), 5(2015). Council of Europe, Strasbourg, France. 2014.

15. Інформаційні ресурси, у т.ч. в мережі Інтернет

1. Сайт кафедри фармакогнозії та нутриціології - <https://cnc.nuph.edu.ua/>

2. Наукова бібліотека НФаУ - <http://lib.nuph.edu.ua>

3. Електронний архів НФаУ - <http://dspace.nuph.edu.ua>

4. Центр дистанційних технологій НФаУ – pharmel.kharkiv.edu.

5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського - <http://www.nbuv.gov.ua>

6. Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка - <http://korolenko.kharkov.com>.